

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 51.

V Ljubljani, v ponedeljek 3. marca 1890.

Letnik XVIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. marcem pričela se je nova naročba na

„SLOVENCA“,

h kateri najljubšeje vabi

opravništvo.

Cena naročnini razvidi se na glavni listi, a na naročnike, ki se oglašajo, pa ne določajo naročnine, se ne ozira.

Naša društva.

(Konec)

Kakšne pesni torej pojó pastirji in pastarice? Svetih ne, ker jih ne znajo. Le kateri ima mater, ki je slovela svoje mlade dni za pevko, morda celo cerkveno, tisti ujame še kako od svoje matere. Toda to so le posamični slučaji, katerih ne moremo vpoštevati. Ali pojó posvetne narodne ali vsaj znarodnele pesni? Gotovo, pojó take. Toda te pesni so zvečine take, kakeršnih pastirji-otroci še ne smejo peti ali pa take, kakeršnih še odrasli ne smejo, ako se nečajo pregrešiti zoper šesto cerkveno zapoved. In te pesni so tiste, katere naši ljudje dobro označijo, češ: klafarske so. Vedeti je namreč treba, da ljudje — vsi seveda ne — dobro ločijo klafarske pesni od ljubavnih pesnij. Tako zvanih klafarskih pesnij, v katerih se opeva največ pregrešna spolna ljubezen, spremljana po robatih in nesposobnih izrazih, ali pa najvišja frivolnost in lascivnost, ne more odobravati niti morala, niti estetika, k večjemu kak goreč učenec naturalistične šole. In ravno zato je treba, da se moralisti in estetik upirajo temu toku, ki pači naš narod v moralnem in estetičnem obziru.

In kako to?

Govoril sem do zdaj le o pastirjih in pastaricah. Toda ne misli, bralec, da to velja le o njih. Iz pastirčeka postane pastir, iz dečka mladenič, iz pastirčike postane pastirica, iz deklice dekle, iz mladeniča mož, iz dekleta žena. Kar pa se človek nauči v mladih letih, to zna tudi star. In dasi ima tudi verski vzgojeni vpliv svojo besedo, vendar vsega ne zmore in kar eden popravi, pa drugi pokazi.

Zato pa je ravno treba ne gledé na mnoge druge koristi, ki izvirajo iz lepega petja, da se širi in goji med ljudstvom lepa pesen, nabožna kakor posvetna. In zdaj pridemo zopet na stari tir nazaj.

Po našem skromnem mnenju moral in mogel bi ravno pevovodja cerkvenega petja največ storiti v tem obziru, kar se tudi v resnici dogaja po nekaterih krajih. Cerkvni pevski zbor moral bi biti nekako središče, iz katerega bi tekala pobožna in posvetna, vesela in žalostna, domoljubna in stanovska pesen po vsi fari do najzadnje koč in do najnižjega sloja narodovega. Za to pa je pred vsem potreba res podjetnega in požrtvovalnega pevovodje, ki se ne straši niti truda, niti malih troškov. Seveda je neobhodno tudi potrebno, da ga faktorji, ki imajo vplivno besedo in moč, podpirajo in mu gredo na roke, ne pa, da bi se kazali indiferentne ali celo nasprotne.

Poznam učitelja, ki ni sicer cerkvni pevovodja, vendar je v kratkem času s trudom in požrtvovalnostjo izuril tako neuke fante in može, da so v par mesecih peli že jako umetne pesni. In pri takem močnem zboru se ni treba bati tako zvanega pevškega napuha, ki se pevcev, vzlasti tenoristov kaj rad poprijema. Komur ni po volji, lahko zapusti zbor: zbor pri tem vendar ne bode trpel tolike kvare, kakor se rado zgodi pri malem zboru cerkvenih pevcev, koder je za vsak glas le ena moč.

Poznam pa tudi učitelja-organista, ki je vešak v glasbi in petji, a vendar ima le par pevk. Kaj

premore tak zborček v veliki cerkvi? In vendar b z malim trudom lahko izvežbal močan zbor. Saj imajo vendar mladi fantje in dekleta, vzlasti ko zapusté ponavljajno šolo, tako veselje do petja in treba bi bilo samo dobre volje — nič drugega. Iz nič pa ni nič. Taki cerkvni pevci bi bili in so tudi nekaki učitelji petja za vse razne stanove — igraje, da, tako rekoč nevedé. Izgovarjajo pa se vzlasti taki organisti, ki nimajo veselja — bodimo odkriti — za petje, ako jih poprašš, zakaj ne vadijo pevcev kakih novih pesnij ali starih — recimo Riharjevih: „jaz se držim koral“. In tako krožijo vedno eno na koru in potlej pravijo: „to je cecilijansko“.

Mislím, da bi se cecilijanci lepo zahvalili za tako cecilijanstvo.

Petje, kakor se je razlegalo v prejšnjih časih in se razlega po nekaterih krajih še po farnih cerkvah, res ni, da bi je mogli povse odobravati. Ravno zato pa so organisti, da zboljšajo in popravijo, kar se je zavilo na napačno pot. Vendar kakor nekateri organisti delajo, je pa že malo prehuda. Kar diši le količkaj po starih napevih ali katera pesem ni bila novejša čase uglasbena, nič ne velja. Kakor da bi bili njihovi predniki res taki butelji — sit venia verbo! Treba je gledati vendar tudi nekoliko na značaj našega naroda — ne rečem ukusa — in ne postopati kakor kak paša: tako je prav, vse drugo je za nič!

Priliko sem imel poslušati večkrat tako „staro“ petje pri podružnicah, kamor prideže pevke starega kopita, da še katero uberó kot nekaj odmev svoje nekdanje slave pri materi fari. Priznam rad, da to petje ni tako kakor koral, toda ima svoje prednosti in duhu slov. naroda se prilaga bolje nego koral, naj reče kdo kar hoče in če najde še toliko napak pri njem. Seveda morajo biti izurjene pevke. Drugače zaidejo kmalu v tisti skoro da smešni ton, ki ga imajo četvero-vrstične poskočnice. Toda ni meni — nestrokovnjaku — namen, preresetavati staro in novo

LISTEK.

Mihael Žolgar.

Ranjki se je rodil l. 1833 pri Sv. Petru na Medvedovem Selu na južnem Štajarskem, opravil iz klasičnih jezikov pa iz slovenščine na Graškem vseučilišču preskušnjo za srednje šole, podučeval nekaj časa v Celju, postal gimnazijski učitelj l. 1868. v Kranju, kjer je bil tudi okrajni šolski nadzornik, potem v Celju, kjer je umrl dne 22. februarja t. l. Od l. 1874. je bil odbornik „Slovenski Matici“. V Celju je bil založnik in poldrugo leto vrednik šolskemu listu „Popotniku“. Koliko je pisal vá-nj, pové naj kdo njegovih sotrudnikov. Jaz naj tukaj le omenim, da je prof. Mihael Žolgar bil res marljiv pisatelj. Tako je priobčil n. pr. v gimnazijskem izveštju Celjskem že l. 1866. razpravo: „O slovenskem glagolu“. L. 1867.: „O slovenski sklanji“. V Kranju ima gimnazijsko poročilo leta 1869. čvrst sostavek njegov: „Pogled na atiško zgovornost“, v katerem se razpravlja najprej zgovornost naravna, potem sofistov, naposled umetna zgovornost (4. str. 15). Izveštje l. 1870. kaže razpravo: „O domači odgoji in njenem vplivu na vseh šolske mladine“ (8. str. 23). Letnik e. kr. realne gimnazije v Kranju za šolsko leto 1872 pa ima ranjkega spis: „Različnosti v slovenskem ljudskem jeziku“ (8. str. 16). V Celju

je priobčil v izveštju gimnazijskem leta 1873. razpravo: „Slovensko narodno pesništvo“ (8. stran 23—39). Iz tega se vidi, da je pokojni M. Žolgar bil res vzoren rodoljub in marljiv pisatelj slovenski. Blag mu bodi spomin! J. M.

Naš književni jezik.

Spisal E. B.

II.

Oglejmo si zdaj še drugo napako, na kateri boleha naš književni jezik. Ta bolezen, ki izvira večidel iz prej opisane, imenuje se: nesložnost. Kdor le nekoliko pogleda v naše slovstvo, opazil bo kmalu, da „kolikor glav, toliko pisav“: dva časnika, dva pisatelja ne pišeta enako, in niti eden in isti si ni vedno dosleden. S kratka: o enotnem književnem jeziku se pri nas ne more govoriti. Ampak naša književna slovenščina bi se dala najbolje primerjati široki cesti, po kateri vsak vozi, kakor mu drago: najvestnejši držijo se kolikor mogoče cestne sredine; drugi pa uhajajo bolj ali manj na desno in levo, in nekateri silijo celo — čez meje. A kakó bi moralo prav za prav biti? Naš književni jezik bi moral biti podoben železni cesti, kjer vsak voz po enem in istem tiru drži, ne da bi mogel kateri le količkaj v stran kreniti. Res, da se s tako uzorno edinostjo ne more dozdej noben narod ponašati; pa

take nesloge, kakor pri nas, tudi ne najdemo pri nobenem omikanem narodu. Ako se torej hočemo Slovenci poslednjim prištevati, je neobhodno potrebno, da se v omenjenem oziru prej ko prej popboljšamo. Obilo truda je sicer k temu treba, mnogo zaprek je treba premagati, a smoter je tudi vreden truda.

Pred vsem nam je treba enotne slovnice, ali bolje rečeno, enotnih slovnških oblik. Kolikokrat se zgodi, da nam ponujajo naše slovnice za eden in isti slučaj več oblik na izbiro, ko bi nam vendar ena sama zadoščala. Naj omenim le nekaterih takih slučajev: 1. Obrniti, obrniti, obrniti; 2. v Celji in v Celju, v mestu in v mesti; 3. z desno roko in z desno roko; 4. roditelj dvojine in množine: sladkostij, sladkosti in sladkost itd. — Vprašam: Čemu so nam take različnosti? Pesnikom jih je res večkrat treba, in njim tudi jaz rad privoščim več prostosti; v prozi pa so gotovo čisto nepotrebne, da naravnost škodljive, ker pospešujejo nesložnost in nedoslednost. Zategadel bi se morali v vsakem takem slučaju odločiti za eno samo obliko ter isto vsi in dosledno rabiti. Sprejetim enotnim oblikam naj bi se sicer v oklepkih pridejale tudi razne pravilne varijante, ki bi pa bile samo pesnikom dovoljene. — Mimogredoč naj še omenim, da bi po mojih mislih bilo najbolje, ako bi se gledé mestnika ednine moškega in srednjega spola zedi-

petje; le toliko sem se dotaknil tega vprašanja, kolikor se tiče mojega namena in kar fakta govore.

Kakor sem že rekel, skrb je ali vsaj morala bi biti skrb organistov, da se pobrinejo za dobro in lepo petje tudi zunaj cerkve. To pa dosežejo najlaže po tem potu, katerega sem že nekoliko poudarjal. Ako se bodo cerkveni pevci učili tudi slovenskih pesnij iz stare šole, vsaj nekaterih, potem bode to nekak most mej petjem znotraj in zunaj cerkve. Tem cerkvenim pevcem, ki so že kolikor toliko izvežbani v petji, je pač lahko naučiti se tudi ne-cerkvenih in domoljubnih pesnij in časih lahko nastopijo javno tudi zunaj cerkve.

Toda vse to prav za prav ni nič novega, in kar sem pisal, izvršuje se več ali manj marsikod. Vendar je treba ohraniti v spominu, da imam v mislih vedno le kmetske pevce in za té je treba še mnogo skrbeti. Zato bi bilo pač želeti, da bi se ustanavljala pevska društva, kakoršna imajo že na nekaterih krajih po kmetih. Kakor bi knjižnice skrbela in skrbé ljudem za berilo, tako bi skrbela in skrbé ljudem za petje pevska društva, katera lahko ob enem skrbé tudi za cerkveno petje. In to je ravno stvar in dolžnost organistova — čegava pa?

In kakor za knjižnice, tako tudi za taka pevska društva ni treba Bog vé kakih priprav! Izurjenec v petji, recimo organist, povabi več dečkov in deklic, o katerih méni, da imajo dobre glasove, in začne je vaditi v petji. Vse drugo pride samo ob sebi. Vem, da nastanejo pri takih prilikah sčasoma kaj rade kake spletke, zvečine ošabnosti, katere pa moder vodja lahko vselej odstrani, osobito ako ima dosti vajencev — kar je vsakako potreba in tudi lahko mogoče.

Malo dobre volje je treba in nekaj več vstrajnosti — pa gré!

Hus v svojem in sedanjem času.

XVI.

Iz Wiklifovih spisov je Hus jemal nagibe zá-se in za ljudstvo. Razmere so bile večkrat podobne in je marsikaj prav prišlo na češki prelozeno. Husu je bilo za gibanje, bojevanje, za prevračanja, v tem stanju stvari se je dalo kaj prenarediti, v mirnem času se ne dá reformovati v živo, zlasti ne od posameznih, ali pa le polagoma. Zato je Hus skrbel za vedne viharje in v teh so šli čin za činom. Kam? To še Husu ni bilo jasno vselej, a naprej je šlo.

Od narave je vsak človek nekoliko prevzet, a ta napaka se dá poboljšati z zatajevanjem, ali pa vzraste nasproti v strast. Kaj biti in veljati, to je tudi Husa mamilo, a ker svet ne privošči posameznim mnogo časti zaradi osebe, je treba modro postaviti se za splošen blagor, in tako leti vse slavljenje na onega, ki se poteguje za take narodne svetinje. Tako nekako je tudi Hus ravnal. Na videz je delal za lepoto cerkve, za krepost duhovnikov, za blagor Češke, za čast naroda itd., a za plačilo je prišlo nekaj zasebnega. To sicer ne bi bilo nič napačnega, ako bi bili nameni čisti. Ali bi se bil Hus

trudil toliko tudi v slučaju, da bi bil žel le nehvaležnost, saničevanje, preganjanje, kakor na primer apostoli, ne vémo, a faktum je, da je bil na vseučilišči prvi, na dvoru velikomožen, vodja močne reformatorske stranke; to so pa le take reči, ki prevzetnemu duhu ugajajo. Pri tem, ko je Hus šlo dobro, so se okoristili še mnogoteri drugi, in Hus jim ni zavidal.

Prašali bi lahko kar naravnost: ali je imel Hus jasen ta smoter pred seboj, češko ljudstvo oprostiti nemškega pritiska, in iz cerkve odpraviti nekatere napake, ali pa je to vse le slučajno se združevalo, ker so njemu kot Čehu ravno Nemci najbolj bili na potu?

V začetku svojega delovanja Hus kaj tacega ni mislil ne upal, pozneje pa, ko je imel več izkušnje in priprave okoliščine, je verjetno kaj tacega snoval, pa le bolj prikrito in posrednje.

Prav imenitno prašanje je torej: ali je bilo to Husovo gibanje opravičeno, so li imeli dovolj vzrokov boj pričeti in nadaljevati, in so li hodili prava pota in s pravimi sredstvi?

Vsako gibanje mora imeti enega, ki giblje. To je res, a za veliko gibanje je treba veliko moči.

Posamezni zasebnik nima veliko moči, zato mora skrbeti, da še mnogo drugih in močnih zá-se pridobi, zlasti vladu. Združene sile pa so velika moč, in ta napravi veliko gibanje. Husova agitacija je bila veliko gibanje. Kako je spravil toliko moči skupaj?

Ljudje so sicer nagneni povsod pečati se z novostmi, in zato ni prav težko pridobiti jih za kakošno novo stvar. Zgodovina nam pripoveduje sto takih slučajev. Na drugi strani je pa zopet res, da je navada na stare razmere najboljši porok stanovitnosti in miru v ljudstvu. Vsekako pa morajo biti razmere te zdrave, da ostanejo stanovitne, ako so nenaravne in gnile razmere, začne družba sama se majati in gibati in pri taci razmerah je agitacija in prevrat mogoč, da celó lahek, ker je pripravljen.

Kako je bilo za Husa na Češkem?

To smo prej povedali. Razmere niso bile naravne in zdrave, marsikaj gnilega je bilo v družini in državi. Glavne rane smo videli v tem le:

1. Vlada kralja Venceljna je bila slaba in gnila, za blagor narodni čisto nesposobna in dostikrat krivična in kruta.

2. Razmera med prvotnimi prebivalci Čehi in tujimi priseljenci Nemci se je bila na kvar prvih obrnila. Nemci so preveč pritiskali in Čehi so pritisek čutili in ga zavračali. Zakaj in kako je to prišlo, smo prej že pojasnili.

3. Najbolj konservativni faktor v narodnem življenju je dobra duhovščina. Za Husa je bilo mnogo dobrih duhovnikov višjih in nižjih, svetnih in redovnih, to je gotovo in razvidno iz zgodovinskih podatkov in iz vzgledov ravno za časa Venceljne vlade. Kjer se taki duhovniki dobé kot n. pr. sv. Janez Nepomuk, in tak ni bil sam, ne moremo reči, duhovščina je bila splošno sprijena.

Slabosti pa so res bile med tačasno duhovščino na Češkem. Najprej ni bila vzvišena nad narod-

nostnim preprirom, ampak je gibanje iz sveta zrilo v cerkev in to je bilo hudo. Nadalje so bili res mnogi višji duhovniki preveč obdarjeni z pozemeljskimi dobrotami, posebej z obširnimi posestvom. Te skrbi pa duhovnika begajo in ga motijo ter odvrčajo njegovemu poklicu, in to je slabo. Bogastvo in obilnost rodi rado še druge pregrehe, slastno uživanje itd. Te napake so bile med duhovščino ob Husovem času, ne splošne, pač pa javne, in to je bilo prav hudo.

Slednjič je mnogo duhovnikov bilo odvisnih od vlade, in vlada je nastavljala take ljudi, o katerih je vedela, da jej ne bodo delali nikakih sitnosti in zaprek. Tako je prišlo po vladni krivdi čedalje tem več slabih duhovnikov v službo in slabi duhovniki gibanja niso zadrževali, ampak pospeševali.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. marca.

Notranje dežele.

Češka. Deželni zbor se bode vendar sošel meseca maja, kakor poroča „Politik“. Ni pa še gotovo, ali pride že sedaj pred deželni zbor razdelitev okrajev po narodnosti prebivalcev.

Gališka zemljiška odveza. Poljaki odločno zahtevajo, da se to vprašanje hitro reši. V tajni seji je poljski klub sklenil z vsemi proti trem glasovom, da bodo glasovali za vladno predlogo. Mnogi člani desnice pa naglašajo, da to vprašanje ni tako nujno in naj bi prišle druge važnejše in nujnejše stvari prej na dnevni red državnega zbora. Vsled tega je položaj na desnici precéj kritičen.

Ogerska. V ogerski zbornici ste bili tudi zadnji dve seji jako burni. Oglasil se je tudi vodja zmerne opozicije grof Apponyi. Finančni minister Wekerle je očital opoziciji, da je prerobata, ker napada le osebe. Dalje je naglašal minister zaslug Tiszove ter solidarnosti vlade. V soboto je bila debata končana. Govorilo je več govornikov, nato je bilo glasovanje. Proračun je bil z večino potrjen.

Vnanje države.

Italija. V jedni zadnjih sej italijanske zbornice je moral dati Imbriani zopet enkrat dušek svojim irredentovskim mislim. Zlorabil je debato o pomanjšanji sodišč in poudarjal, da bode glasoval proti dnevnemu redu, ker noče podeliti pooblastila nobenemu ministerstvu kakor le v slučaju „vojske z Avstrijo“. Vtis tega razlaganja bil je tak, da se mu je smejala vsa zbornica. — Imbriani naj se ne šali s takimi predlogi v zbornici, kajti zgodovina govori, da italijanske vojne z Avstrijo niso bile nikdar za Italijo vesele.

Francija. Princ Filip Orleanski biva v ječi v Clairvauxu v posebnem paviljonu, kjer bivajo navadno jetničarski nadzorniki. Ko vredé zanj pripravo ječo, kjer so bili preje anarhisti, odvedli ga bodo vanjo, kakor peroča „Correspondance Havas“. Vojvodinja Chartreška, princesinja Marjeta Orleanska, dr. Quéneau de Mussy in g. Bocher smejo princa vsak dan obiskati. Polkovnik pl. Parseval in vojvoda Luyneški smeta tudi obiskati princa, a le dvakrat v tednu. Sploh ga ne sme do sedaj nihče drugi obiskavati. S princem se ravna, kakor z vsemi političnimi kaznjenci. Hrano sme od drugod dobivati in oblačiti se, kakor mu drago. Pisma njegova pa pregleda jetničarski ravnatelj.

nili v naslednjem pravilu: Tisti samostalniki, ki imajo v družilniku končnico „em“, dobijo v mestniku končnico „i“; vsi drugi pa, ki imajo v družilniku končnico „om“, dobijo v mestniku končnico „u“; torej: v Celovci, ne v Celovcu; pri moži, ne pri možu; a: na vozu, ne na vozi; v mestu, ne v mestu. *)

Nadalje nam je treba enotne terminologije, to je: za vsak pojem enega samega slovenskega izraza, ne pa po tri in še več. Takó n. pr. služijo nam zdaj za pojem „Familie“ izrazi: rodbina, rodovina, rodina, družina, obitelj; za „Kugel“: krogla, obla, oblica itd. Kadar imamo za kak pojem več besed na izbiro, izbrati moramo, ako le mogoče, tisto, ki je najnavadnejša, vsakemu lahko umljiva; napačno pa je, ako se nasprotno poslužujemo takih izrazov, ki so le v kakem kotu slovenske domovine navadni ali sploh manj znani. Za „Wärme“ pišimo toplota, ne pa gorkota; za „Wahrheit“ resnica, ne pa istina; za „Obst“ sadje, ne pa ovočje; za „fragen“ vprašati, ne pa pitati; itd. Le ako nam za kak pojem manjka dobrega, primernega izraza, ustregel nam bo, kdor nam iztakne kako narodno, če tudi manj znano besedo, kakoršna je n. pr. „sleč“ — Alpenrose. Na druge slovanske jezike pa bi se smeli še le tedaj ozirati, kedar za kak pojem nimamo niti enega domačega ali dobro skovanega

*) Ta ne bode obveljala. Op. vred.

in že udomačenega izraza na razpolaganje. — To načelo je brez dvojbe edino pravo in naravno, a žal, da se je dozdej pri nas ravno nasprotno ravnalo.

Pa tudi za razne živali, rastline, rudnine treba nam je enotnih imen, n. pr. „udeb“, ne pa tudi: odap, smrdokavra, smrdojerica itd.; ali „škrjanec“, ne pa tudi: skorjanec, škrlac, goliber, podnebar itd.

Posebej pa še moram poudarjati, da nam je za vsako besedo tudi le ene same natanko določene pisne oblike treba, kajti pri nas se malone vsaka tretja beseda različno piše, kakor je to razvidno iz naslednjih izgledov:

Nisem, nijsem, nesem, nejsem; nimam, nijmam, nemam, nejmam; skoraj, skoro; tedaj, tadaj; vender, kedar, kadar, kader; nečem, nočem, nehčem; kakoršen, kakeršen; danas, denes, dones; razen, razun, razven; temuč, temoč, temveč; maša, meša; predno, pređen; zmirom, zmerom, zmiraj, zmeraj; blizu, blizi, blizo, blezu; usoda, osoda; gozd, gojzd; teško, težko; bralec, bravec; ječa, uječa; nabirati, naberati; uzrok, vzrok; gnezdo, gnejzdo; češnja, črešnja; kopriava, kropiva; čebela, bučela; cvetica, cvetlica; tisoč, tisuč; tujec, ptujec; tica, ptica; hrvaški, hrvatski, horvaški, hrovaški; goriški, gorički; pomlad, spomlad, vspomlad, vzpomlad; jaz, jez, jest; vpliv, vpljiv, upliv, upljiv itd. Ali ni to krasen pravopis?! Kakor znano, imajo

Nemci enoten pravopisni slovar, da vedó, kako jim je to ali ono besedo pisati; pri nas pa se ni doslej za take „malenkosti“ nihče brigal, ampak pisal je vsak, kakor je hotel.

Res skrajni čas je že, da se opisane napake našega književnega jezika odpravijo, in upam, da se temu važnemu in koristnemu početju ne bode nobeden Slovenec ustavljaj. Vprašanje je le, kako bi se stvar dala najlaže in najhitreje izvršiti. Toliko se mi zdí gotovo, da bi v tem oziru delovanje nekaterih posameznikov ne imelo zaželjenega vspeha, ker bi se njihovim določbam le malokdo hotel pokoravati. Ampak trebalo bi nam nekako po vzgledu nemškega „Sprachverein“-a posebnega jezikovnega društva, v katerem bi bili zbrani vsi slovenski pisatelji in omikani rodoljubi. In sklepi tega društva morali bi potem tudi za vse Slovence merodajni biti. Delovalo naj bi pa društvo po teh-le glavnih pravilih:

1. Namen društvu: Slovincem ustanoviti enoten, v resnici domač in vsakemu lahko umljiv književni jezik; sploh poslednjega kolikor mogoče olikati in na vse strani razviti.

2. Pred vsem bi moralo društvo na prste stopiti vsem zaničevalcem in kvariteljem pravega, naravnega narodnega jezika. V ta namen naj bi se takoj v začetku izdala kolikor mogoče popolna zbirka takih umetnih ter večini naroda neznanih izrazov

Nemčija. Čulo se je, da meni Bismarek odpovedati se ministerstvu. „Hamburger Nachrichten“ pa poročajo, da je Bismarek opustil to misel z ozirom na isid volitev. „National-Ztg.“ pa piše, da odpoved Bismarekova ni v nikaki zvezi z volilnim izidom. — „N. All. Ztg.“ sodi hladnokrvno o izidu volitev in njih nasledkih v državi. Nasproti vsem poročilom, ki so hotela naprej vedeti posledice volitev, izraža se kancelarjev list tako-le: „Ko bi tudi ne imela kartelna stranka večine v državnem zboru, vendar bi bilo napačno sklepati iz te okolnosti, da bo nastal kak prevrat v političnih zadevah nemške države. Motili so se prostomisljaki, ki so se veselili propada kartelne stranke. Kakor še nikoli, uvideli smo zdaj, da si morajo iti na roke vse one stranke, katere želé ohraniti naše državno in družbeno blagostanje. Ideja kartelne stranke, katero priznavajo tudi mnjeni nepristaši, pokazala je svojo moč in smemo se nadejati, da bo vzajemnost državo pospešujočih elementov zmaga stranko, ki hoče prouzročiti prevrat v državi.“ — Kartelna stranka je propala in ožije volitve jej gotovo ne pomorejo k zmagi. To uvidi tudi „Nordd. Allg. Ztg.“ Praktična je kartelna stranka, kakor nje gospod mojster knez Bismarek, in v svoji žalosti snuje zopet nov kartel, ki ga ne bodo vezale tako nenaravne vezi, kakor staro kartelno stranko. Novi kartel bo značil zvezo vseh onih političnih elementov, ki hoté ohraniti dosežani družbinski red ter pobijati revolucionarne namene socijalnih demokratov. Kartel ima torej mnogo več politikov in volilcev, kakor jih je bilo v njih imeniku zaznamovanih. Ko bi tudi dobile manj glasov one stranke, ki sestavljajo v državnem zboru kartel, ne govori ta slučaj že proti naravni in potrebiti ideji, katera se v kartelu nikakor ni vtelesila še do sedaj. Bilo je morebiti napačno, da so v razne programe omejevali državno idejo, katera živi v narodu. Tako početje ne ugaja pa nikakor nemškega naroda načelom in posebno radi tega ne, ker se niso mogli sprejeti v resnici veliki krogi volilcev, kateri spadajo v ta okvir. — Tak program, na katerega bi prisegali tako obširni krogi, je sicer mogoč, a vprašanje je, kdo bo vse stranke spravil pod jeden klobuk. To se tudi Bismarku ne boče posrečilo.

Rusija. Letošnji shod ruskega in nemškega cesarja bo bojda v zapadni Rusiji ne daleč od pruske meje. — Za pomiloščenja princa Orleanskega potegnil se bo bajé tudi ruski car pri francoski vladi.

Bolgarija. „Plovdiv“ zahteva od bolgarske vlade, da plača Rusiji zahtevane svote in stori pri evropskih državah potrebne korake, da bodo priznale princa Ferdinanda kot bolgarskega vladarja.

Belgija. Kakor je znano, praznoval bo letos belgijski kralj Leopold II. petindvajsetletnico svojega vladanja. Vojaški krogi nameravajo letošnje vojaške vaje tako vravnati, da se bodo ob cesarjevi petindvajsetletnici blizu Bruslja končale. Tako se bo vse belgijska armada vdeležila slavnostnega dne. — Belgijska zbornica je z 51 proti 29 glasovom sprejela predlog, da morajo pričenši z letom 1895 znanje nizozemskega jezika vsi sodniki in notarji dokazati.

Izvirni dopisi.

Z Gorenjskega, dne 1. marca 1890. Devetnajsti vek, ako ga resno in dobro preudarimo, je resnično vek napredka, če ne pozitivnega, pa vsaj negativnega. Ne-le samo v Ameriki in drugod se velikansko in čudovito napreduje, marveč še celo pri nas trdih Gorenjcih. Čudiš se morda, dragi čitatelj, kako je

ki so se v poslednjih desetletjih brez prave potrebe zasejali v književno slovenščino, na škodo njene razumljivosti in sploh zdravega narodnega napredka.

3. Za prvo silo naj bi se potem določili enotni slovenski izrazi za najpotrebnejše pojme, in ob enem tudi pravopis najnavadnejših slovenskih besed.

4. Še le potem naj se loti društvo glavnega dela: skrbi naj, da se odpravijo vse nepotrebne različnosti gledé slovniških oblik; nadalje, da se polagoma ustvari enotna slovenska terminologija: za vsak pojem ena sama slovenska beseda, za vsako besedo ena sama pisna oblika. A na tem mestu še jedenkrat poudarjam, da moramo skrbno paziti na to, da se bo naš književni jezik kolikor mogoče vjemal z narodno govorico, ali bolje rečeno, z govorico narodne večine, sploh da bo tudi priprostemu ljudstvu lahkoumljiv.

5. Da se poznanje in raba pravičnih domačih izrazov povsod med Slovenci razširi, naj bi se razven velikega občnega slovarja izdale še posebne terminologije za razne potrebe, kakor: pravna, rokodelska, kuharska itd. Nadalje naj se določi in izdâ enoten prirodno- in zemljepisni imenik.

6. Društvo naj bi skrbelo tudi za to, da bi se po družbi sv. Mohorja na svetlo spravil lahkoumljiv tolmač vseh v enotno občno terminologijo vsprejetih, v popularnih knjigah navadnih, a priprostemu ljudstvu manj znanih izrazov.

to pač mogoče! Rečem ti, istina je, le pridi in poglej! —

Najpreje te peljem tja gori do Save, kjer se gradi velikanska tovarna, o koji se je že čitalo po časopisih. Zares amerikansko delo in stavba! Kakor poleti se tudi še po zimi vedno jednako stavi in zida, četudi je hud mráz. Vse to ne dela nobene ovire v dnevih napredka. Voda, pesek, kamenje, opeka in druga taka roba, vse se pri ognji ogreje za mali denar s pomočjo krščanskih sužnjev. Seka in teše in zbija se vedno jednako, bodisi petek ali svetek, kdo se meni zato v dnevih napredka. Glavna reč je, da napredujemo. Da se pa to more vresničevati, treba se je strogo držati onega zlatega Darvinovega nauka: Človek je pretvorjena opica, torej brez duše in višjega namena, tedaj živina. Potem je nepotreben Bog, nepotrebna molitev, odveč so prazniki in nedelje, odveč tudi cerkev. In tega se moraš trdno držati. Gorjé ti, „du krainischer Hund“ itd., kakor te pitajo, ako bi se drznil iti v praznik ali nedeljo k sv. maši! Takoj si ob delo in še ta bore, krvavi zaslužek je proč.

In kaj je zopet vse to? Napredek! O zares ubogo ljudstvo, ki mora toliko trpeti pod tujim nasilstvom! Oprekal mi bode morda kdo rekoč, slabi delavci so, malo se stori, kdo jih boče dobro plačeval itd. Prašam, kdo pa je temu kriv? Dajte ljudstvu dušnega in telesnega živeža, pustite delavcem rešivno vero, delite jim potrebno hrano in kmalu bodete spoznali kdo je bil bolj in preje bolan, glava ali udje. Spoznali bodete pa tudi, da boče dobiček obestranski: pri podjetnikih in pri delavcih, ki bodo zdravi, krepki, zadovoljni, veseli, pridni in zvesti. In to boče še-le pravi napredek. Potem se pa tudi ne boče treba bati, da bi se kdo zadušil na tak način, kakor v zadnjem času France Cegnar iz Druljevka šmartinske duhovnije (in ne iz Mavčič, kakor se je bralo), ker delavci ne bodo iskali takih stanovanj, kakoršna niso za ljudi. —

Ker ravno govorimo o delavcu Fr. Cegnaru, kateri je izdihnil po paragrafih napredka, naj pa še povem, kakor sem zvedel iz gotovega vira, da se je tudi pokopal po istih paragrafih. Štirje delavci v raznih „modernih uniformah“, v raztrganih predpasnikih in istotakih rokavicah za mráz prinesó poslednje ostanke pokojnega k sv. Lenartu na Jesenice v mrtvašnico, da bi se drugega dne zagrebli, kar se je i zgodilo; a še istega dne se je moral ubogi raniki spet odgrebsti. Zakaj? Ni mi znano. Brž ko ne se je pri njem iskal kak paragraf naprednjaške pameti!

V sedanjem veku napredka se daleč pride. Tudi na Jesenicah se učé na pamet in praktično izvršujejo omenjeni slavni paragraf, posebno v „bótelu“, če se prav spominjam, z napisom: „Zum Kaiser von Oesterreich!“ Gospodar z družino, kolikor mi je znano, slovi kot poštenjak strogo krščansko-katoliški. Pa duh napredka in krivonosa in druga kultura iz „rajha“ je vse prekvasila seveda po paragrafih napredka. Ni mogoče, boš djál! Istina je! Le poslušaj me!

7. Posebno skrb in pozornost bi moralo društvo obráti na to, da bi se njegovi sklepi tudi dejanski in sicer povsod in točno izvrševali, ter da bi se za-branilo vsakršno samovoljno pisanje, prena-rejanje jezika, kovanje nepotrebnih besed itd. V ta namen naj bi se po nizki ceni izdajalo posebno društveno glasilo (mesečnik), v katerem bi se poleg raznih jezikoslovnih razprav tiskale temeljite jezikovne ocene vseh novih ali vnovič natisnjenih knjig, zlasti šolskih. Pa tudi na razne časopise, govornike itd. naj bi se primerno pazilo. Kdor bi se društvenim določbam naravnost ustavljal, zoper njega bi moralo društvo ostro postopati; n. pr. Slovenci bi se morali svariti pred nakupovanjem dotičnih slovenskih izdelkov, društveniki pa bi morali biti naravnost zav-zani, da si istih ne bodo naročevali.

8. Kar bi jezikovno društvo jedenkrat sklenilo in določilo, to bi se — vsaj brez tehtnih vzrokov — ne smelo več prena-rejati; kajti po tistem vednem prena-rejanji in novotarenji jako slabí jezik in ž njim vred ves narodni život.

To se mi zdíjo najvažnejše točke, po katerih naj bi se novo društvo ravnalo. In zdaj na koncu tega spisa izrekam le še to prísčno željo, da bi Slovenci ne preslišali mojih besed, ampak da bi si nemudoma ustanovili priporočano društvo, ki bi nam naš književni jezik prerodilo in slovenskemu narodu s tem postavilo temelj — boljše prihodnosti.

Kvaterni teden je, čas pokore in svete resnobe in to še tem bolj, ker smo v 40danskem postnem času. Ker so pa to le prazne, stare, sedanjemu napredku neprimerne nepotrebnosti, treba je kaj čisto novega. In glej! Gospodar, občespoštovani in katoliški mož, najame godbo, menda še celo ondi za Bečem, in ta svira od četrtega zvečer do petka zjutraj pod njegovo streho, pa zakaj? Na ljubav kopici luterancev iz „rajha“, zakletih sovragov Slovencev, zatiralcev naših delavcev, da se je s tem počastil Bakus! Ob polunoči pa se prične ples, ki traja do petih zjutraj. In to se godi „kvaterni petek v postu“ in sicer pod streho onega strogo katoliškega moža, čegar življenje je lansko leto osorej viselo na tako tankem lasu, da je sam priznal, da mu je k zdravju, nad kojim so zdravniki obupali, jedino pomagala le molitev! To je torej napredek, znamenje časa! Kamo smo prišli? Na ljubav peščici drugovercev, rekše brezvercev, mora se očitno sramotiti Bog, vera in vse, kar je lepega, poštenega, katoliškega, svetega, da se pohujšuje in bega domače ljudstvo in prokletstvo božje kliče nad vže tako raznim nezgodam podvrženo okolico! B-g nas varuj takih katolikov ter reši žalostnega napredka!

Dnevne novice.

(Presvetli cesar) je podelil g. deželnemu gozd-nemu nadzorniku V. Gollu viteški križec Franc Josipovega reda.

(Velečastiti gosp. Josip Marn), častni kanonik, c. kr. gimnazijski profesor, konz. svetnik itd. v Ljubljani, poslal je že v drugič „Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaji“ 5 glđ. Srčna bodi hvala blagemu rodoljubu!

(Minister dr. pl. Gautsch in dunajske mestne srednje šole.) Za časa vlade nemških liberalcev bilo je ustanovljenih po vseh deželah mnogo srednjih šol, in sicer ne toli ob državnih ali deželnih troških, temveč na občinske troške. Kjer je bilo kako mesto ali mesteca, kateremu je stal na čelu občinske uprave mož Schmerlingovega ali Auerspergovega mišljenja, založilo je lastno srednjo šolo, realko ali gimnazijo — seveda nemško — kjer je ni ustanovila država. A nastal je čas, ko so se občine naveličale vzdržavati take šole, prosile so, naj jih dežele ali država prevzamejo v državno upravo. Zlasti Dunaj v tem oziru ni zaostajal za drugimi mesti, in ker je mestna uprava dobro vedela, da ji deželni zbor ničesa ne boče dovolil, obrnila se je s prošnjo do države. In glej! Gospod naučni minister Gautsch bil je zelo postrežljiv. Dunajska občina vzdržava poleg državne srednje šole še pet srednjih šol ob lastnih troških, ki znašajo nad 400.000 gl., dasi niti četrtnina te naklade ni pokrita s šolnino. Konservativni listi sicer izražajo nádejo, da ne boče vseh pet šol podržavljenih, ker bi se potem moralo neizogibno tudi podržaviti mnogo slovanskih občinskih ali zasebnih srednjih šol. Mi se ne moremo pridružiti povsem tem nádejam, dobro vedóč in poučeni vsled usode kranjske spodnje gimnazije, da je za nemške ustave več naklonjenosti!

(Umrl) je nocoj ob 1/4 3. uro v Št. Vidu nad Ljubljano nadučitelj g. Ivan Kermavner, rojen l. 1857 v Ljubljani; služboval je od l. 1876. Pogreb boče jutri ob 5. uri popoldne. N. v m. p.

(Telovadba na gimnazijah.) Naučno ministerstvo namerava vpeljati telovadbo kot obvezen predmet na gimnazijah in v tem smislu predložiti državnemu zboru postavni načrt.

(V Trstu) je umrl v torek zjutraj po dolgi bolezni č. gosp. J. Skabar, duhovni pomočnik pri novem sv. Antonu. N. v m. p.

(V Gorici) je umrl dné 26. februvarija po dolgi in mučni bolezni č. g. Andrej Škert, vikarij v začasnem pokoji, star 44 let. N. v m. p.!

(Ljubljanska čitalnica) imela je včeraj prvo svojo póstno društveno besedo s prav zanimivim vspešdom, obsegajočim jeden ženski in mešani zbor, dva moška zbora, V. Moser-ja „Suite“ za gosli in glasovir in jedno deklamacijo. Tako ženski kakor moški zbor nastopila sta, skoravno smo pogrešali marsikatero dobro, izkušeno moč, v lepem številu in izvršila sta svojo nalogo jako častno in hvalevredno; to velja posebno o Bazin-ovem prekrasnem moškem zboru: „Križarji na morji“, v kojem so se odlikovali s čisto, krepko in sigurno intonacijo zlasti basisti, katerim v tem zboru pripada najtežavnejši del; sploh tega zbora še nikdar nismo slišali prednášati s toliko dovršenostjo in sigurnostjo, kar je tudi priznalo občinstvo z burno pohvalo. Posebna hvala gré

gosp. kapelniku Gerbiču za to, da nas je seznanil z dosihmal pri nas še nepoznatim poljskim skladateljem J. Gall-om, profesorjem in pevovodjo na lvoškem konservatoriju, čegar troglasni ženski zbor „Dvospev“ je lepa, milo doneča kompozicija, ki priduže o velikej nadarjenosti mladega skladatelja in ki je toliko prijala poslušalcem, da se je morala ponavljati. O Moser-jevi „Suite“ za gosli in glasovir (gosp. Ohm vitez Janušovsky), katero je skladatelj za ta večer nekoliko prenaradil in okrajšal, izrekli smo svojo pohvalno oceno že o priliki koncerta, katerega sta pred nedavnim časom priredila ta dva gospoda, in veselili nas, da je ta pot v večjem številu, kakor pri omenjenem koncertu zbrano občinstvo imelo priliko, izraziti obema gospodoma živahno in zaslužno priznanje in pohvalo in to v obilnej meri. Konečno nam je še omeniti, da je gospica Krsnik-ova deklamovala s pravim naglasom in razumom Boris-Miranovo: „Preširnovo oporoko“ in se tudi ta večer skazala kot jako spretno deklamovalko, katero so poslušalci odlikovali z burno pohvalo. In tako smejo biti povsem zadovoljni z vspehom tega večera tako društveniki, kakor tudi vse izvršujoče moči.

(Slavjanski.) ki bode koncertoval v četrtek tu v Ljubljani v redutni dvorani — mimogredé omenjamo, da so za ta koncert razprodane že vse vstopnice — nastopil je te dni s svojo družbo v Oseku. Ker se je vlada ogerska bala „panslavističnih“ demonstracij pri njihovem prihodu, odposlala je redarje na tamošnji kolodvor. Srbskega občinstva se je vse trlo. V mesto so se peljali na dveh prekrasno ovenčanih tramvajskih vozovih. Takoj po njihovem prihodu pripeljal se je v Osek vladika Strossmayer iz Djakova ter je bil narzočen pri obeh koncertih.

(Slovansko pevsko društvo na Dunaji) priredi v sredo 5. marca t. l. v cveličnih dvoranah c. kr. vrtogradnega društva (Parkring) postni svoj koncert, pri katerem sodeluje več znamenitih umetniških sil slovanskih. Med prekrasnimi moškimi, mešanimi in ženskimi zbori je na prvem mestu dr. B. Ipavca slavnostna kantata „Vodniku“ (besede J. Funtkove), ki se je pela vlani o priliki razkritja Vodnikovega spomenika. — Po koncertu svirala bode vojaška godba. Dunajske Slovence opozarjamo na to slovansko slavnost.

(Starina štirskega učiteljstva.) Med aktivnim učiteljstvom na Štajarskem je najstarejši nadučitelj g. Miha Červ v Gorenjem Gradu (poroj. l. 1811), senior med upokojenimi učitelji je pa l. 1801 v Slov. Goricah porojeni, zdaj v Mariboru živeči nadučitelj g. Fr. Regholec; slednji je bil v letih 1821 do 1824 učitelj upokojenega dvornega in tajnega svetnika g. Fr. viteza pl. Miklošiča.

(Štirski šolski svet) namestil je na ljudskih šolah za nadučitelja g. Iv. Weixla pri Mariji v Puščavi; za učitelja g. Fr. Zagoričnika v Orešji vasi na Bizeljskem, in g. Bl. Tominca v Črešnjici pri Slov. Bistrici; dalje je imenovana za učiteljico Ernestina Razlag na dekliški šoli v Ljutomeru, za podučiteljico Antonija Sigmund v Umureku. Dekliška šola v Lankovici, koja je pod vodstvom sestrâ krščanske ljubezni, proglašena je za javno.

(Tabakovi dim) ostruplja meso. To raziskavanje objavil je zdaj nadzornik velike klinike pariške, dr. Bourrier. Pustil je namreč v tabakovem dimu na mizi dva kilograma drobno razsekanega mesa; za nekoliko ur je to meso povrhu popolnoma očrnelo. Ponudili so to meso psu, a ta se ga še dotaknil ni; povzil je stoprav meso prepečeno, a kmalu je poginil vsled ostrupljenja. Slični poskusi so se vršili s telečjim in konjskim mesom ter se izpostavili podganam, ki so istotako poginile.

(Pozor!) Solnograška „Kirchen-Zeitung“ objavlja svarilo pred nekim sleparjem, ki se izdaje bajé za dr. Benjamina, nadškofa in arhimandrita (!) v Solunu; na prsih neki nosi pektorale, hodi s svojim tajnikom in nabira mile darove za semenišče v Solunu. Ko ga je opozoril neki duhovnik, da v Solunu ni nadškofa in da je ondi nadškofijstvo „in partibus infidelium“, je hitro pobral kopita, ne da bi se bil izkazal z dotičnimi dokazili. Pri obedu v nekem samostanu vstala sta hipoma, priporočila se, ter hitro odpeljala na kolodvor. Kam? ni znano. Nedvojbeno sta oba jako zvitá „berača“.

(Iz zavarovalniških krogov.) Iz Trsta se poroča, da je kot izborni strokovnjak, na dobrem glasu poznati K. Levi, generalni tajnik zavarovalnice „Assicurazioni Generali“, odstopil zaradi slabega

zdravja; njemu naslednik bode bajé imenovan sedanjí ravnatelj avstrijske zavarovalne družbe zoper nezgode, g. Edm. Richetti. Dalje se je v Budimpešti pod pokroviteljstvom napominane zavarovalnice ustanovilo zavarovalno društvo zoper škodo po toči in je tržaška zavarovalnica novi družbi brezplačno odstopila na razpolaganje vse svoje zastopnike ter tem načinom ne bode imela nobenih organizacijskih stroškov.

(Bela zastava) je visela pustni dan na jetnišnici c. kr. okr. sodišča v Krškem v znamenje, da niso imeli nobenega ptička pod ključem.

(Krška posejilnica) je darovala od čistega dobička družbi sv. Cirila in Metoda 10 gl., pedagoškemu društvu, šolarski kuhinji v Krškem in šoli v Leskovci po 5 gl. Izvoljeni so gg.: J. Knavs, ravnatelj; J. Lapajne, namestnik in tajnik; J. Pfeifer, blagajnik; njegov namestnik A. Jugovic; A. Jurčec, odbornik; J. Božič, Fr. Gabršek in J. Geraldí, nadzorniki.

Telegrami.

Dunaj, 2. marca. Angleški prestolonaslednik pripelje se na pomlad obiskat najvišji dvor.

Dunaj, 3. marca. V budgetnem odseku je odgovoril vladni zastopnik Niebauer na interpelacijo poslancev Bareutherja, Schaupa in Plenerja o vravnavi valute, da je ogerska vlada povoljno odgovorila na dotično noto avstrijske vlade; obravnave se še vršé, torej vlada sedaj ne more dati povoljnih pojasnil.

Cetinje, 2. marca. Knez Nikita odpotuje koncem meseca v Carjigrad ter se povrne skozi Belgrad.

Pariz, 2. marca. Minister Constans je odstopil. Na njegovo mesto je imenovan ministrom notranjih stvari poslanec Bourgeois.

Tuji.

23. februarija.

Pri *Stona*: Töpfer, Petrovič, trgovec, Fels, Goldman in Arnstein z Dunaja — Koenecke, zobozdravnik, iz Trsta. — Doktor Scharnagel, vojaški zdravnik, iz Gradea. — Rait-harek iz Berolina.

Pri *Matica*: Mandl, Piek, Back, Flesch, Conratz, Spielmann, Ulman, Liekman, trgovci, in Mandl, polovalec, z Dunaja. — Edvard Steuer iz Prage.

Kot sosedinja prosim uljudno darú iz ljubezni do bližnjega za dve vsled dobrotivosti propali osebi v župniji Kolovrat, občina Brize, **Jurija in Marijo Pregelj**. Mož je star 80 let ter je vjel 27 vidor, sedaj pa že 10 tednov leži vsled slabosti. Njegova sestra, 76 let stara, je vedno bolna in je bila minolo leto dvakrat v bolnišnici. Linata le stanovanje, preživlja ju že nad dva meseca občina, sedaj pa se boji najhujše revščine. Mili darovi naj se pošiljajo **Ivaní Lewicki**, pošta Lelake pri Zagorji na Kranjskem. (3—3)

Kašelj, hripavost, bronhij, bo-
pljuč ozdravljajo katanove pastile
lekarnja Piccoli-ja v Ljubljani.
Škatljica 25 kr. Vnanja naročila izvršujejo se z obratno pošto. (13)

Pariz, 3. marca. Zmerni republikanski listi ostro pišejo proti temu, da je Bourgeois imenovan ministrom in se je ministerstvo približalo radikalcem. „Autorité“ naznanja, da bodeta odstopila ministra Faye in Fallières.

Berolin, 2. marca. Pri ožjih volitvah je bilo izvoljenih doslej 6 socijalistov, 7 pristašev ljudske stranke, 5 prostomišljakov, 5 narodnih liberalcev, 3 konservativci.

London, 2. marca. Poštni parnik „Quetta“ je na povratku zadel v morski ožini Torresa ob neznano skalo ter se takoj potopil. Utonilo je nekda dvesto oseb. Drugo poročilo dostavlja, da se je rešilo sto oseb.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v num	toplomera po Celziju			
7. u. jut.	732.7	-5.0	sr. vzh.	oblačno	
1 2. u. pop.	732.6	-2.8	m. vzh.	"	0.00
9. u. zveč.	732.3	-5.2	"	"	
7. u. jut.	727.8	-5.8	sr. vzh.	oblačno	
2 2. u. pop.	727.6	-2.4	"	"	1.30
9. u. zveč.	732.7	-7.0	sl. vzh.	"	sneg

Srednja temperatura obeh dni 4.3°, in -4.7° za 5.9° in 6.6° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafčno poročilo.)

2. marca.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	87 gl. 05 kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16 % "	87 " 20 "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109 " 55 "
Papirna renta, davka prosta	101 " 80 "
Akcije avstr.-ogerske banke	928 " — "
Kreditne akcije	312 " 25 "
London	119 " 60 "
Srebro	— " — "
Francoški napoleond.	9 " 45 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 60 "
Nemške marke	58 " 42 1/2 "

Univ. med.

D^R. EDVARD GLOBOČNIK
deželni okrožni zdravnik
v Cerkljah.

(3—1)

Razglas.

V smislu deželnega zakona s 17. dne junija 1870, št. 21. dež. zak., o varstvu zemljiških pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov naročam vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlju mestne občine ljubljanske, da jim je

do konca meseca marca letos

svoje sadno in lepšalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtné plotove in hišne stene na vrtih, na polji in na travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov (ličin), in sežgati ali kakor si bodi pokončati nabrana gosenčna gnjezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevju, grmovju in rastlinji, kakor tudi zapredke pokončati **kakor hitro mogoče**, a najdalje **do 15. maja letos**.

Kedar se drevesa, ki so jih napadle gosenice, posekajo, ali kedar se veje, ki so jih napadle gosenice, odsekajo, tedaj se taka drevesa, oziroma veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se ali gosenice obrati od njih ali pa drevesa in veje précej sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepšalnega drevja, lepšalnih grmov in drevo-rednih dreves, potem od drevja ob gozdnih robéh v istih primerljajih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan, zlasti v zaranih urah otresati in pokončavati ali obračati kmetijstvu na korist.

Na polji se morajo črvi (podjedi, ogrci) pri oranji ali kopanji zemlje précej za plugom, motiko ali lopato pobirati in koj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal, gori navedena opravila izvršiti do določenega časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa se mu bode naložila na korist občinske blagajnice globa od 1 do 10 goldinarjev, in če bi se to ponovilo, do 20 goldinarjev; kdor bi ne mogel plačati globe, bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni.

V Ljubljani, dne 13. februarija 1890.

Župan: **GRASSELLI** l. r.